

آیا مراد از جسم کروی دست برخی از تصاویر ایزد بزرگ آریائیان کهن، مهر انار است یا هندوانه؟

ترانه گنوسی مروارید خبر از سفر شاهزاده ای از اشکانیان میثره/مهرپرست می دهد که برای کسب مروارید درشت و درخشان و گرانبها به سوی مصر (سرزمین ایزد خورشید میثره) عازم میگردد. ظاهراً در باب اینکه خود کلمه اشک یا ارشک از لقب ارشن (دلیر) یا ارشن (عادل) یعنی عنوان خاندان پادشاهی پارتی اشکانی مناسبتی با ایزد خورشید و عهد و پیمان اشکانیان یعنی میثره دارد یا نه سندی موجود نیست. ولی در این باب کلمات فارسی ارژ (نام اصیل ایرانی برای انار= نورانی) و ارژش هردو از ریشه ارج و یادآور میوه ایزد خورشید میثره می باشند بسیار قابل توجه است که علی القاعده می تواند ریشه نام اشک یا ارشک به شمار آید. این امر هم که امپراتوری اشکانیان آریانا (سرزمین نیک نژادان) خوانده شده، گواه صادقی بر درستی این نظر است. لذا ما در اینجا باید کنجاو این باشیم که این جسم کروی در برخی از تصاویر در دست ایزد خورشید مهر دیده میشود، چه چیزی مراد بوده است. اگر هم خود خورشید منظور باشد (همچنانکه از ترانه گنوسی مروارید بر می آید)، تصاویر مهر سمبل زمینی خورشید را جسمی کروی نسبتاً کوچک و بدون فروغ و اشعه نوری نشان میدهند که سنتهای موجود شب یلدا (به اوستایی) یا آنگه انار (ارژ) بنمایند، هندوانه (تربوزه= میوه کروی آبدار) نمایان می سازند. ولی بعید به نظر میرسد که جای تمثیل عامیانه هندوانه بعداً به زیر بغل حمل شده؛ در گذشته های دور جای سنتیش دست ایزد مهر بوده باشد؛ چه اندازه ای که میوه گرمسیری مقدس انار (به عربی یعنی میوه نورانی) یا ارژ (به فارسی یعنی میوه بارزش و مقدس) دارد، برای حمل در کف دست مناسبتر می نماید. می دانیم که انار در قرآن و سنن اوستایی از میوه های بهشتی به شمار آمده است. به هر حال شب یلدا (به اوستایی یاردا یعنی تقسیم سال که قاچ قاچ کردن هندوانه یلدا معرف آن است)، چله (شب چهلم زمستان)، سده (سی + ده) نامهای مختلف این جشن کهن ایرانی بوده است که تحت نام سده به هوشنگ شاه پیشدادی (متی وزه از پادشاهان مهر پرست آریائیان میتانی نیمه دوم هزاره دوم پیش از میلاد در شمال بین النهرین) منسوب گردیده است.

سلامتی در شب انار و هندوانه

ارابه کننده: سحر میرشاهی | در تاریخ : December 22, 2006

"...هر يك از خوراكي هاي شب یلدا، خواص درماني و طبیعي مخصوص دارند، چنانچه جعفر شهري در كتاب «طهران قدیم» در رابطه با خواص مواد غذایی که در این شب خورده می شود، آورده است: «مردم معتقد بودند با خوردن های سفره شب یلدا، مثل خوراکی های پای سفره هفتسین طبیعت گرم خود را می توانند سرد کنند و طبیعت سرد خود را گرم کنند. به این صورت که اگر از گرمی مزاج رنج می برند، هندوانه و انار و اگر از سردی ناراحت می شوند، توت و کشمش و خرما و مثل آن بخورند». البته در علم چیزی به نام سردی و گرمی تایید نشده است اما فواید خوراکی های شب یلدا به قدری زیاد است که خوردن هر يك، خواص درماني خاص خود را دارد. در واقع این میوه ها و خوراکی ها هر يك بار معنایی نمادین با خود دارد. هندوانه که قاچ های مدور می خورد، چون خورشید، یادآور گرمای تابستان و فرونشاندن عطش است یا انار، صندوقچه های مروارید سرخ، نماد زایش و سلامتی است.

هندوانه های به شرط چاقو

در سراسر ایران، جایی را نمی یابید که خوردن هندوانه در شب یلدا، جزء آداب و رسوم آن نباشد زیرا عده ای اعتقاد دارند که اگر مقداری هندوانه در شب چله بخورند، در سراسر چله بزرگ و کوچک، یعنی زمستانی که در پیش دارند، سرما و بیماری بر آنها غلبه نخواهد کرد.

در حقیقت مصرف هندوانه، به دلیل سرشار بودن از انواع ویتامین ها و املاح معدنی، نیاز بدن به این مواد مغذی را تامین کرده و مایعات هدررفته را جبران می کند. وجود مقادیر بالایی از آنتی اکسیدان های مختلف در این میوه، آن را ارزشمند ساخته است. ویتامین های «آ» و «ب» و «لیکوپن» از مهمترین ضد اکسیدکننده های هندوانه به شمار می آیند. این ترکیبات با غیرفعال کردن رادیکال های آزاد از اکسیداسیون کلسترول و تنگ شدن دیواره عروق و در نهایت از بروز بیماری های قلبی و سکتة جلوگیری می کنند. به علاوه مطالعات نشان می دهد که مصرف منظم این میوه، از بروز حملات آسم، سرطان کولون و حتی آرتروز می کاهد؛ حتی هندوانه را درمان بیماری های کلیه، نقرس و بواسیر هم می دانند.

تخم هندوانه نیز حاوی ۳۰ درصد روغن است که از نظر خواص شیمیایی مانند بادام است و مغز تخم هندوانه هم انگل های روده و معده را از بین می برد. در نسخ قدیمی به خواص پوست سفید داخل آن اشاره شده است که برای زخم گلو و دهان بسیار مفید است.

هندوانه از دیدگاه طب قدیم سرد و تر است و در گذشته از آن به عنوان تبیر نیز استفاده می کرده اند. این میوه عطش را کم می کند و پوست را مرطوب نگه می دارد. از نظر کالریکی، میوه مناسبی در رژیم غذایی کاهش وزن به شمار می آید.

جالب است بدانید مردم تالش به جز خوردن هندوانه در شب یلدا، با پوست آن فال هم می گیرند. برای این کار پوست هندوانه های شب یلدا را می برند، آن را چهار قسمت کرده، چهار تکه را در دست گرفته و نیت می کنند. پس از آن پوسته ها را از جلو به پشت سر می اندازند.

طبق رسم تالشی ها، اگر دو قطعه سبز و دو قطعه سفید بیفتد، خوب است. يك قطعه سبز و سه قطعه سفید، باطل است و هر چهار قطعه سبز یعنی این که «شما خیلی خوش شانس اید».

ترش یا شیرین

بسیاری از مردم معتقدند که انار، درمان کننده بسیاری از بیماری ها و دردهاست. این اعتقاد درستی است، چرا که انار، بسیاری از بیماری ها را درمان می کند. نکته جالب این که خواص درماني و حیاتی در انار شیرین به مراتب بیشتر و کامل تر است زیرا انار

در انار ترش که مواد قندی آن کمتر است، مواد اسیدی مانند اسید مالیک و اسیدسیتریک وجود دارد که در بعضی از افراد ایجاد ناراحتی خواهد کرد. انار برای سلامتی پوست بسیار مفید است و نکته بسیار مهم این است که با مصرف انار، سموم بدن دفع می‌شود.

پاکسازی سموم از بدن، در ایجاد شادمانی و نشاط در افراد بسیار تأثیرگذار است و کبد که وظیفه پاکسازی سموم از بدن را دارد با مصرف انار تقویت می‌شود. مصرف انار باعث رفع لکه‌های پوستی می‌شود و برای رفع خستگی و آرامش اعصاب بسیار کارآمد است.

انار در حقیقت یک میوه نیست، بلکه یک پزشک و درمان‌کننده بیماری‌های کبد، مسمومیت‌های خون، خستگی جسمی و عصبی و بالاخره رفع‌کننده بیماری‌های عفونی و انگل‌های دستگاه گوارش است.

در شیراز و بخش‌های جنوبی کشور، رسم است که انار شب یلدا را با گلپر می‌خورند، گلپر علاوه بر خواص بی‌شمار باعث افزایش قوای بدنی می‌شود و ترکیب انار و گلپر از سرماخوردگی پیشگیری می‌کند.

جواد مفرد کهلان

درفش کاویانی

<http://derafsh-kaviyani.com/parsi/>